

מדת בדת

לע"נ הגה"צ רבי שלמה בן רבי
מרדכי גולדמן זצ"א
הערות והנצחות טל' 0548449853 או מייל
MABADAF12@GMAIL.COM

גליון 232 פרשת בחוקותי תשפ"ד

בבא מציעא צה-קא

שיעור חזק חזמי בדרך קצרה

שברישא ובסיפא מדובר שהבעלים באותה מלאכה עם הפרה והחידוש ברישא שאף שאינו על גבה ממש אלא באותה מלאכה הוא פטור ובסיפא החידוש שאף שהוא על גבה ממש בכ"ז חייב כיון שלא היה עמה בשעת שאלה, אך קשה שיש חידוש דוקא אם ברישא מדובר במלאכה אחרת ובסיפא מדובר באותה מלאכה, אך אם גם ברישא מדובר באותה מלאכה מה החידוש כשמדובר במקרה דומה, ועוד ששינוי להדיא שממה שכתוב **אם בעליו עמו לא ישלם** מוכח שכשבעליו לא עמו ישלם ומדוע התורה חוזרת שוב שבעליו אין עמו לא ישלם וזה מלמד שאם היה עמו בשעת שאלה אף שלא היה עמו בשעת שבורה ומתה פטור, ואף כשהיה עמו בשעת שבורה ומתה צריך להיות בשעת שאלה, וישנה ברייתא נוספת שאם כתוב **בעליו אין עמו שלם ישלם** א"כ מוכח שכהם עמו לא ישלם והתורה חזרה **בעליו עמו לא ישלם** ללמד שכשיצאה שעה אחת מרשות המשאל לרשות הבעלים פטור, וא"כ זה תיובתא לדעת רב המנונא.

אביי סובר כר' יאשיה ומבאר את הפסוקים **שבעליו אין עמו ישלם** שרק אם אינו בשאלה ובשעת אונס חייב ואם היה עמו באחד מהם פטור ומה שכתוב **אח"כ בעליו עמו לא ישלם** הוא ללמד שאם היה עמו בשאלה אינו צריך להיות בשעת אונס ואם היה עמו בשעת אונס אינו צריך להיות בשעת שאלה,

דף צו ורבא סובר כר' יונתן והוא מבאר את הפסוקים שכשכתוב **אם בעליו עמו לא ישלם** משמע שהוא נמצא עמו בשניהם וגם כשהוא עמו שאלה או באונס פטור וכשהתורה כותבת **בעליו אין עמו ישלם** משמע אפילו כשהוא לא בשאלה או באונס וגם משמע שכהוא עמו באחד מהם חייב, ובא לומר לך שאם היה עמו בשעת שאלה אינו צריך להיות עמו בשעת אונס אך אם הוא עמו בשעת אונס צריך להיות עמו בשעת שאלה, ואין לומר להיפך שזה תלוי בשעת האונס שמסתבר ששעת שאלה קובעת שאז הוא מתחייב, לרשותו, אך קשה שנאמר ששעת אונס קובעת שאז הוא מתחייב, אך יש לומר שלולא שעת שאלה האונס לא מחייב כלל, אך ניתן לומר להיפך שלולא אונס אין חיוב, אך יש לומר ששעת שאלה עדיפה שהוא מתחייב במזונתיה, ורב אשי לומד מהפסוק **וכי ישאל איש מאת רעהו ולא רעהו עמו שלם ישלם** ומשמע שאם רעהו עמו לא ישלם, אך לפ"ז אין צורך למה שכתבה התורה בעליו עמו או אין עמו, ויש לומר שלולא שכתוב בעליו עמו היינו אמרים שכתבו רעהו כדרך הפסוקים.

רמי בר חמא מסתפק באופן ששאלה כדי לרבעה האם צריך שאלה כדרך העולם וזה לא דרך העולם, או שהחיוב הוא בגלל ההנאה וגם באופן זה יש הנאה, עוד יש להסתפק אם שאלה כדי להיראות בה האם החיוב הוא הנאת ממון או שצריך ממון שיש לו בו הנאה וכאן אין לו הנאה מהממון עצמו, עוד יש להסתפק ככששאלה כדי לעשות בה פחות מפרוטה האם צריך ממון ויש כאן ממון או שפחות מפרוטה אינו כלום, עוד יש להסתפק כששאל שתי פרות לעשות בה פרוטה האם הולכים אחר השואל והמשאל ויש כאן פרוטה, או שהולכים אחר הפרות ובכל אחת אין ממון, עוד יש להסתפק אם שאל משותפים ואחד מהם נשאל לו האם חייב שצריך כולו בעליו או שפטור לפחות בחלק של השותף שהיה עמו, עוד יש להסתפק בשותפים ששאלו ונשאל לאחד מהם האם צריך כולו שואל או שלפחות בחצי שהיה עמו פטור, עוד יש להסתפק בשאל מאשה ונשאל בעלה או אשה ששאלה ונשאל לבעל האם קנין פירות של הבעל בנכסי מילוג של האשה זה כקנין הגוף או לא, רבינא אמר לרב אשי מה הדין במקרה שאמר לשלוחו צא השאל עם פרתי האם נאמר שצריך בעליו ממש או שגם לענין זה שלוחו של אדם כמותו, רב אחא בר אויבא אמר לרב אשי שבעל זה תלוי במחלוקת ר' יוחנן ור"ל במוכר שדהו לחבירו לפירות שלר' יוחנן מביא ביכורים וקורא

דף צה ר' יונתן סובר שבכל מקום בתורה משמע יחד ולחוד אלא אם התורה מפרטת **יחדיו**, אך יש לומר שגם ר' יאשיה יודה שכאן לא צריך פסוק לחלק שזה סברא שאין חילוק אם הרג כולה או חציה.

אין ללמוד חיוב גניבה ואבידה בשואל ממה שהוא חייב בשבורה ומתה, שיש לפרוך שבשבורה ומתה אינו יכול לטרוח ולהחזיר אך בגניבה ואבידה הוא יכול לטרוח להחזיר, אלא יש ללמוד כדברי הברייתא שניתן ללמוד ק"ו משומר שכר שפטור בשבורה ומתה וחייב בגניבה ואבידה שואל שחייב בשבורה ומתה ודאי שחייב בגניבה ואבידה, וזה ק"ו שאין עליו תשובה והיינו שלכאורה היה ניתן לפרוך ששומר שכר משלם כפל בטענת לסטים מזוין, אך סובר התנא של הברייתא שקרן בלי שבועה חמור מכפל בשבועה, עוד יש לומר שסובר התנא הזה שלסטים מזוין הוא גזלן שפטור מכפל, ועד כאן למדנו לחיוב, ולפטור בבעליו עמו לכאורה יש ללמוד משבורה ומתה, אך יש לפרוך שזה אונס אלא לומדים משומר שכר ובשומר שכר לומדים משואל שפטור בבעליו עמו, אך אם היינו לומדים במה מצינו יש לפרוך כדלעיל שזה אונס אלא לומדים מוכי **ישאל** שהו' מוסיף על ענין ראשון ולומדים עליון שומר שכר משואל, אך לא ניתן ללמוד שואל משומר שכר שפטור בשבורה ומתה ושואל חייב, ואם נלמד ששואל חייב בגניבה ואבידה משומר שכר יש לומר דיו לבא מהדין להיות כנידון וכמו שגניבה ואבידה של שומר שכר פטור בבעלים כך בשואל פטור בבעלים וזה מובן רק למי שסובר דיו אך למי שחולק על דיו איך נלמד בשואל, אלא צ"ל שכשכתוב ו' לומדים עליון מתחתון וגם התחתון מהעליון.

נחלקו רב אחא ורבינא אם פשיעה בבעלים פטור, המחייב סובר שהפסוק של פטור בבעלים נדרש לפניו על גניבה ואבידה ולא לפני פניו, ופרשת פשיעה נאמרה רק בשומר חנם ולא בשומר שכר ושואל, ופשיעה חייב בשומר שכר ושואל בק"ו משומר חנם וכשכתוב פטור של **בעליו עמו** זה נאמר רק על החיובים שנאמרו בפרשת שואל ושומר שכר, והפותר סובר שפרשת **בעליו עמו** נאמרה גם על שומר חנם שחיובו הוא רק בפשיעה, ולכאורה יש להוכיח מהמשנה שמי ששאל פרה ובעליה עמה או ששאל פרה ושכר עמה את בעליה או ששאל את הבעליו או שכרם ואח"כ שאל את הפרה ומתה פטור ולא כתוב שומר חנם, אך גם שומר שכר לא כתוב אלא התנא כתב רק מה שכתוב בפסוק להדיא **עמוד ב** ולא מה שלומדים מדרשא, ויש להוכיח מברייתא שאל פרה ושאל בעליה עמה או ששכר פרה וגם את בעליה או ששאלה ושכר את בעליה עמה או ששכר אותה ושאל את בעליה אף שהבעלים עושים את מלאכתם במקום אחר ומתה פטור, ולכאורה זה כר' יהודה ששוכר הוא כשומר שכר וא"כ התנא כותב דבר שלומדים מדרשא ולא כתב שומר חנם, אך יש לומר שזה כר"מ ששוכר הוא כשומר חנם וא"כ הוא שנה שומר חנם ואותו הדין יהיה בשומר שכר, עוד י"ל כמו שרבה מחליף שר"מ הוא הסובר ששוכר כשומר שכר ור' יהודה סובר ששוכר כשומר חנם.

רב המנונא אומר שלעולם חייב בבעליו עמו עד שתהא הפרה שחורש בה או החמור שהוא מחמר עם הבעלים ממש באותה מלאכה וגם שיהיה עמו משעת השאלה עד השעה שנשברה או מתה והוא סובר שעמו נאמר על כל הענין, ורבא מקשה ששינוי בברייתא שאלה ושאל בעליה או שכרה ושכר בעליה או שאלה ושכר בעליה אף שהבעלים עושים מלאכה במקום אחר והיא מתה פטור, ולכאורה מדובר גם במלאכה אחרת, ויש לדחות שמדובר באותה מלאכה והוא הולך לרפות לפניו את הקרקע שתהיה קלה לחרישה, אך קשה ששינוי בסיפא שבשאלה ואח"כ שאל או שכר את הבעלים אף שהבעלים חורשים על גבה חייב וא"כ ברישא לא מדובר שהבעלים חורשים על גבה, ויש לומר

ולר"ל מביא ואינו קורא, ונחלקו שלר' יוחנן קנין פירות של הקונה הוא כקנין הגוף, ולר"ל קנין פירות אינו כקנין הגוף, ולגבי שליח זה תלוי במחלוקת ר' יונתן ור' יאשיה לגבי האומר לאפוטרופוס כל נדרים שתידור אשתי מכאן ועד שאבא ממקום פלוני הפר לה, שלר' יאשיה אינו מופר שכתוב **אישה יקימנו ואישה יפרנו**, ולר' יונתן בכל מקום אומרים שלוחו של אדם כמותו.

רב עיליש שאל את רבא במקרה שאמר לעבדו השאל עם פרתי, והספק הוא למ"ד שלוחו של אדם כמותו שזה רק למי שהוא בן מצוות ועבד אינו בן מצוות, או שגם למ"ד שאין שלוחו של אדם כמותו זה דוקא לגבי שליח אך בעבד ידו כיד רבו, אמר רבא שמסתבר שיד עבד כיד רבו.

רמי בר חמא מסתפק בגדרו של הבעל בנכסי אשתו **עמוד ב** האם הוא כשואל או כשוכר, אמר לו רבא למרות חריפותך יש שיבוש בדברך שהרי ממה נפשך בין אם הוא שואל ובין אם הוא שוכר הוא פטור כיוון שזה שאלה ושכירות בבעלים, אלא הספק של רמי בר חמא הוא באופן ששכר מאשה ואח"כ נשאה האם הוא שואל והשאלה בבעלים מפיקעה את השכירות שלא בבעלים, או שהוא שוכר והשכירות לא מפיקעה מהשכירות הקודמת שהיא לא בבעלים, אך יש לומר שאין לחלק שאם השאלה בבעלים מפיקעה מהשכירות א"כ גם השכירות בבעלים תפיקע מהשכירות שלא בבעלים, אלא יש לומר שרמי בר חמא הסתפק כשהאשה שכרה מאחר ואח"כ נשאה, ולרבנן שסוברים ששואל משוכר משלם לשוכר פשוט שזה נקרא שאלה בבעלים שהאשה היא הבעלים כלפי הבעל, אך הספק הוא לר' יוסי שהפרה חוזרת לבעלים האם הבעל הוא כשואל או כשוכר, ורבא אומר שהבעל אינו שואל ואינו שוכר אלא הוא כלוקח כמו שאמר ר' יוסי בר חנינא שתקנו באושא שאשה שמכרה בנכסי מילוג בחיי בעלה ומתה הבעל מוציא מהלקוחות.

רמי בר חמא מסתפק כשהתערב הקדש בנכסי מילוג אם הבעל מעל ורבא אמר שאין לומר שהבעל מעל כי נח לו לקנות רק היתר ולא איסור וגם היא לא תמעל כי לא נח לה להקנות גם היתר ואין לומר שב"ד ימעלו שהרי כשעשו תקנה שהבעל יקנה בנכסי מילוג הוא רק להיתר ולא לאיסור, ורבא אומר שהבעל מועל כשיוציא כמו מי שמוציא מעות הקדש לחולין.

הסתפקו באופן שהיה כחש בשר מחמת מלאכה, ותלמיד אחד ששמו רב אחא בר אויא אמר שא"כ נחייב גם במתה מחמת מלאכה ופשוט שלא שאל כדי להעמידה בכילה, ורבא אומר שלא רק כחש מחמת מלאכה פטור אלא גם מתה מחמת מלאכה פטור שהוא אומר שלא שאלה להעמידה בכילה.

אדם אחד שאל גרזן מחבירו ונשכר ורבא אמר לו הבא עדים שלא שנית בו ותפטר ואם אין עדים הדין יהיה כמו אצל רב שאחד שאל גרזן מחבירו ונשכר ורבא אמר שישלם גרזן מעולה ורב כהנא ורב אסי שאלו את רב,

דף צז וכי כך הדין ורב שתק, וההלכה כרב כהנא ורב אסי שהוא מחזיר את הגרזן ומשלים לו לדמי הכלי.

אדם אחד שאל דלי מחבירו ונשכר ורבא אמר הבא עדים שלא שנית בו ותפטר.

אדם אחד שאל חתול מחברו וחברו עליו העכברים והרגוהו ורב אשי הסתפק אם זה נקרא כמתה מחמת מלאכה ופטור או שזה אונס וחייב, ורב מרדכי אמר לו שאבימי מהגרונאי אמר בשם רבא שזה משל לאדם שהרגוהו נשים מחמת רוב בעילות וא"כ זה כמתה מחמת מלאכה, וללישנא בתרא החתול מת מרוב עכברים שאכל ורב אשי הסתפק ואמר לו רב מרדכי שאבימי מהגרונאי המשיל בשם רבא לאדם שמת מהנשים.

רבא אומר שאדם שרוצה לשאול דבר מחבירו ולהפטר יבקש מהמשאל להשקותו מים ואם המשאל פיקח הוא יאמר שאל ואח"כ אשקך.

רבא אומר שמלמד תינוקות ואריס השותל וטבח ואומן וספר העיר בעת עבודתם נקראים כשאלה בבעלים, ותלמידיו של רבא אמרו לו שהוא שואל להם והוא הקפיד עליהם האם רוצים אתם להפקיע ממוני, אדרבה אתם שואלים לי שהרי אני יכול לעבור

ממסכת למסכת ואתם לא יכולים ללמוד מה שאתם רוצים, אך באמת רבא שאל להם ביום הכלה לפני הרגל שדורש בהלכותיו ובשאר השנה הם שואלים לו.

מרימר בר חנינא השכיר פרדה לבי חוזאי והוא יצא להטעין עמם ומת בפשיעתם ורבא חייבם ואמרו לו התלמידים שזה פשיעה בבעלים והתבייש רבא, אח"כ התברר שהוא לא טען עמם אלא רק בדק שלא הרבו במשא, ולמ"ד שפשיעה בבעלים פטור מובן מדוע רבא התבייש אך למ"ד שפשיעה בבעלים חייב קשה מדוע הוא התבייש, ויש לומר שהוא יסבור שהמעשה היה שנגנב ללא פשיעה ומתה כרדכה אצל הגנב ורבא חייבם ואמרו לו התלמידים שזה גניבה בבעלים והוא התבייש ואח"כ התברר שהוא רק בדק שלא הרבו במשא.

משנה מי ששאל פרה לחצי יום ושכרה לחצי יום או ששאלה ליום אחד ושכרה למחרת או שכר אחת ושאל אחת ומתה ואומר המשאל שמתה השאלה או ביום של השאלה או בשעה של השאלה, **עמוד ב** והשני אומר איני יודע חייב ואם אומר השוכר שהשכורה מתה ובשעת שכירות או ביום של השכירות והשני אומר איני יודע פטור, ואם אחד אומר שאלה מתה והשני אומר שכורה מתה ישבע השוכר שהשכורה מתה ואם שניהם אומרים אין אנו יודעים יחלוקו. **גמרא** לכאורה מוכח מהמשנה שאם אחד תובע מנה והשני אומר איני יודע חייב וא"כ קשה לדעת ר"נ ור' יוחנן שבאמר מנה לי בידך ואמר השני איני יודע פטור, ורב הונא ורב יהודה סוברים שחייב, ויש לבאר כדברי ר"נ שיש עסק שבועה ביניהם,

דף צח וכדברי רבא שאחד אמר מנה לי בידך ואמר השני חמישים אני יודע והשאר איני יודע מתוך שאינו יכול להשבע משלם, ולפ"ז יש לבאר ברישא במשנה שאמר המשאל מסרתי לך שתי פרות חצי יום בשאלה וחצי יום בשכירות או יום אחד בשאלה ויום בשכירות, ושתייהן מתו בשעת שאלה, והשואל אומר אחת אכן מתה בשעת שאלה אך על השניה איני יודע אם מתה בזמן השאלה או בזמן השכירות ומתוך שאינו יכול להשבע משלם, ובסיפא מדובר שאמר המשאל השאלתי לך ג' פרות שתיים בשאלה ואחת בשכירות ושתי הפרות של השאלה מתו והשואל אומר שאכן פרה אחת של השאלה מתה אך השניה שמתה איני יודע אם היא של השאלה והנשאת היא של השכירות או שהמתה היא של השכירות והנשאת היא של השאלה, ומתוך שאינו יכול להשבע משלם, ולדעת רמי בר חמא שכל ד' שומרים צריכים כפירה במקצת והודאה במקצת ברישא מדובר בג' פרות שאומר המשאל ג' פרות מסרתי לך חצי יום בשאלה וחצי יום בשכירות או יום אחד בשאלה ויום בשכירות וכל הג' מתו בשעת שאלה, והשואל אומר פרה אחת לא היו דברים מעולם והשניה אכן מתה בשעת שאלה והשלישית איני יודע אם בשעת שאלה או בשעת שכירות ומתוך שאינו יכול להשבע משלם, ובסיפא מדובר שהמשאל אומר ד' פרות מסרתי לך ג' בשאלה ואחת בשכירות ומתו הג' של השאלה, **עמוד ב** והשואל אומר פרה אחת לא היו דברים מעולם, ואחת אכן השאלה מתה, ועוד אחת איני יודע אם שכורה מתה והנשאת היא השאלה או שהשאלה מתה והנשאת היא של השכירות, ומתוך שאינו יכול להשבע משלם.

יש להקשות כשהמשאל אומר שאלה מתה והשני אומר שכורה מתה מדוע ישבע הרי המשאל תובע תביעה והשואל לא מודה על מה שטוענו, ועולא מבאר שהוא נשבע ע"י גלגול שתובע השבע לי לפחות שכרדכה מתה ומתוך שנשבע שהיא מתה כדרכה ישבע ששכורה מתה.

המשנה אומרת שכששניהם אינם יודעים יחלוקו וזה כדעת סומכוס שממון המוטל בספק חולקים.

ר' אבא בר ממל מסתפק אם שאלה בבעלים ושכרה שלא בבעלים האם השאלה היא לחוד והשכורה היא לחוד וזה קנין אחר ולא יפטור בשכירות, או שהשאלה שייכת בשכירות שחיובי שוכר בגניבה ואבידה יש גם בשואל, ואם נאמר שהשאלה שייכת בשכירות יש להסתפק אם שכרה בבעלים ושאלה שלא בבעלים האם השאלה ודאי לא שייכת לשכירות או שנאמר שכיון שהיא שייכת במקצת כאילו היא שייכת בכל, ואם נאמר שלא אומרים

ששייך במקצת שייך בכל יש להסתפק בשאל בבעלים ושכר שלא בבעלים ואח"כ שאל שוב האם השאלה חוזרת למקומה או שהשכירות מפסיקה באמצע, וכן יש להסתפק בשכר בבעלים ושאל וחזר ושכר האם אומרים שהשכירות חוזרת למקומה או שהשאלה מפסיקה בינתיים ונשאר בתיקו.

משנה מי ששאל פרה והמשאיל שלח אותה ביד בנו או עבדו או שלוחו או ביד בנו או עבדו או שלוחו של שואל ומתה פטור ואם אמר השואל שלח לי ביד בני או עבדי או שלוחי או ביד בנך עבדך או שלוחך, או שהמשאיל אמר אשלח לך ביד בני עבדי או שלוחי או ביד בנך עבדך או שלוחך ואמר השואל שלח ושלח ומתה חייב השואל, וכן בשעה שמחזירה. **גמרא**

דף צט יש להקשות מדוע בשלח המשאיל ביד עבדו חייב השואל הרי יד עבד כיד רבו, ומבאר שמואל שמדובר בעבד עברי שאין גופו קנוי לאדון, ורב אומר שמדובר אף בעבד כנעני אלא נעשה כאומר השואל הכישה במקל והיא תבא אלי, ויש להוכיח מדברי הברייתא שמי ששאל פרה ושלחו לו ביד בנו או שלוחו חייב ואם שלח ביד עבדו פטור, ולדברי שמואל מובן שהמשנה דברה בעבד עברי והברייתא מדברת בעבד כנעני אך לדעת רב זה קשה ורב יבאר שהמשנה דברה באמר לו הכישה במקל והיא תבא, ששנינו שאם אמר השואל השאילני פרתך ואמר המשאיל ביד מי ואמר השואל הכישה במקל והיא תבא אמר ר'נ בשם רבה בר אבא בשם רב שחייב השואל מעת שיצאה מרשות המשאיל, ולכאורה יש להוכיח כן מהברייתא שאומרת שאם אמר השואל השאילני פרתך ואמר המשאיל ביד מי ואמר השואל הכישה במקל והיא תבא חייב מעת שיצאה מרשות המשאיל, ורב אשי דוחה שמדובר שחצירו של השואל היתה לפניו מחצירו של המשאיל וכשהוא שולח אותה היא ודאי הולכת אליו, אך קשה לפ"ז מה החידוש, ויש לומר שמדובר שיש זיוות בחצר המשאיל שיתכן שתלך לשם והיינו אומרים שלא סמכה דעת השואל שיתכן שתשאר אצל המשאיל, קמ"ל שסומכת דעתו שתבא אליו.

רב הונא אומר שמי ששאל קרדום מחבירו אם בקע בו קנאו ואם לא בקע בו לא קנאו, ולכאורה אם מדובר על חיוב אונסין מה שונה קרדום מפרה שקנאה משעת שאלה, אלא מדובר לענין חזרה שאם ביקע בו המשאיל לא יכול לחזור בו ואם לא ביקע בו יכול המשאיל לחזור בו, וזה לא כדעת ר' אמי שאמר שמי שהשאל קרדום של הקדש מעל כשיעור הטובת הנאה שלו וחבירו יכול לבקע בו לכתחילה ולרב הונא שלא קנה קודם ביקוע א"כ מדוע מעל המשאיל וכן מדוע מותר לחבר לבקע בו לכתחילה שלא יבקע כלל ואז לא תהיה מעילה, ורב הונא חולק על ר"א שסובר שכמו שתקנו משיכה בלקוחות כך תקנו משיכה בשומרים ולרב הונא המשיכה לא קנתה, ויש ברייתא כדברי ר"א שתקנו משיכה בשומרים כמו שתקנו בלקוחות **עמוד ב** וכמו שקרקע נקנית בכסף שטר או חזקה כך שכירות נקנית בכסף שטר או חזקה, אך קשה איך שייך בשכירות חזקה בלי שקנה קודם במשיכה ורב חסדא מבאר שמדובר בשכירות קרקע.

שמואל אומר שמי שגזל חביצת תמרים מחבירו והיו בה חמישים תמרים וכשהם יחד הם נמכרים במ"ט זוז וכשנמכרים אחד אחד כל אחד בזוז, להדיוט מחזיר מ"ט ולהקדש מחזיר חמישים ועוד חומש, ואם הזיק את ההקדש אינו משלם חומש ששנינו כי יאכל פרט למזיק, ורב ביבי בר אביי מקשה מדוע להדיוט משלם רק מ"ט הרי יכול לומר אני הייתי מוכרם כל אחד בזוז, אמר רב הונא בר רב יהושע ששנינו לגבי מזיק ששמים בית סאה באותה שדה, ולפ"ז יוצא ששמואל סובר שאין דין ההדיוט כדין ההקדש, וקשה ששנינו שאם נטל אבן או קורה מהקדש לא מעל ואם נתנה לחבירו הוא מעל וחבירו לא מעל ואם בנאה בתוך ביתו מעל רק אם דר תחתיה בשוה פרוטה, ואמר ר' אבהו לפני ר' יוחנן בשם שמואל שיוצא מהמשנה הזו שהדר בחצר חבירו שלא מדעתו צריך לשלם לו שכר, וא"כ שמואל הושה דין הדיוט להקדש, ויש לומר ששמואל חזר בו ממה שהשוה אותם אך קשה שנאמר להיפך ששמואל חזר בו מהחילוק בין הקדש להדיוט, ויש לומר שודאי חזר בו מההשוואה שהרי רבא אמר שהקדש שלא מדעת זה כמו הדיוט מדעת.

רבא אומר שסבלים ששכרו חבית יין לחנוני וביום השוק היא נמכרת בה' ובשאר הימים היא נמכרת בד' אם מחזירים ביום השוק ישלמו חבית יין ואם החזירו ביום אחר ישלמו ה', וכל זה כשלא היה לו יין נוסף למכור אך אם היה לו עוד יין יאמרו לו שהוא יכל למכור את אותו יין, והחנוני מנכה מהתשלום את שכר הטירחא ושכר ניקוב הברז.

דף ק **משנה** מי שהחליף פרה בחמור וילדה וכן מי שמכר שפחתו וילדה ואומר המוכר שילדה קודם מכירה והקונה אומר שילדה אחר מכירה יחלוקו, אם היו לו שני עבדים גדול וקטן או שהיו לו שתי שדות גדולה וקטנה ואומר הקונה גדול קניתי והמוכר אומר איני יודע זכה בגדול ואם אומר המוכר קטן מכרתי והקונה אומר איני יודע יקבל את הקטן ואם אחד אומר גדול והשני אומר קטן ישבע המוכר שמכר את הקטן ואם כל אחד אומר איני יודע יחלוקו. **גמרא** יש להקשות במחליף פרה בחמור מדוע יחלוקו נראה ברשות מי היא והשני הוא מוציא מחבירו ועליו הראיה, ר' חייא בר אבין אומר בשם שמואל שמדובר שהיא עומדת באגם וכן בשפחה מדובר שהיא בסימטא, אך קשה שנעמיד בחזקת הבעלים הראשונים, ויש לומר שזה כדעת סומכוס שממון המוטל בספק חולקים בלי שבועה, אך יש לדחות סומכוס דיבר בשמא ושמא ולא בכרי וברי, רבה בר רב הונא אומר שסומכוס דיבר גם בכרי וברי, ורבא מבאר שאכן סומכוס דיבר רק בשמא ושמא אך יש לשנות במשנה זה אומר שמא שעד שלא מכרתי ילדה והשני אומר שמא משקניתי ילדה, ולכאורה יש להוכיח מהסיפא שכל אחד אומר איני יודע יחלוקו ואם בסיפא מדובר בשמא ושמא א"כ גם ברישא מדובר בשמא ושמא, אך לרבה בר רב הונא קשה שמה החידוש בסיפא שאם בכרי וברי יחלוקו ק"ו שיחלוקו בשמא ושמא, ויש לומר שכתבו בסיפא לגלות על הרישא שלא נאמר שברישא מדובר בשמא ושמא ולא בכרי וברי וכתבו בסיפא שמא ושמא לומר שברישא מדובר בכרי וברי ובכ"ז יחלוקו, ולכאורה יש להוכיח ממה ששנינו בסיפא אחד אומר גדול והשני אומר קטן ישבע המוכר, וזה מובן רק לרבא שסומכוס דיבר בשמא ושמא אך בכרי וברי יהיה שבועה אך לרבה שסומכוס דיבר גם בכרי וברי מדוע ישבע שנאמר יחלוקו, ויש לומר שסומכוס מודה שבמקום שיש שבועה דאורייתא שלא יחלוקו.

יש להקשות בהיו לו שני עבדים גדול וקטן איך יהיה שבועה הרי מה שטענו לא הודה לו ומה שהודה לו לא טענו, ועוד קשה שעבד זה כהילך שפטור משבועת מודה במקצת, ועוד קשה שאין נשבעים על העבדים, ורב אומר שמדובר שהתביעה היא על דמי עבד גדול ודמי עבד קטן או דמי שדה גדולה או דמי קטנה, ושמואל אומר שמדובר בטוען כסות עבד גדול וכסות של קטן או עומרי שדה גדולה או עומרים של קטנה, **עמוד ב** אך קשה שבכסות זה גם טענה על דבר אחד והודאה על דבר אחר, ורב פפא מבאר שמדובר בבגד שעדיין מחובר ולא חילקהו, ור' הושעיא הקשה על שמואל שלא כתוב כסות אלא כתוב עבד, ור' הושעיא מבאר שמדובר שתובע עבד גדול בכסותו ועבד קטן בכסותו, אך קשה שעדיין זה הודאה ותביעה בדבר אחר, ורב פפא מבאר בדברי ר' הושעיא שמדובר בבגד מחובר, רב ששת הקשה על דברי שמואל וכי המשנה באה לחדש דין זוקקים הרי כבר שנינו שבכסותם שאין בהם אחריות זוקקים נכסים שיש בהם אחריות להשבע עליהם, ורב ששת מבאר שהמשנה כר"מ שעבדים כמיטלטלין שנשבעים עליהם, אך עדיין קשה שהטענה בדבר אחד וההודאה בדבר אחר, ויש לומר שהוא סובר כר"ג ששנינו שטענו חטים והודה בשעורים פטור ור"ג מחייב, אך עדיין קשה שעבד זה כהילך, ורבא מבאר במדובר שנקטע יד העבד ובשדה הוא חפר בורות שיחין ומערות, אך קשה ששנינו להיפך לגבי גזל בהמה והזקינה ועבדים והזקינה שמשלם כשעת הגזילה ור"מ סובר שבעבדים אומר לו הרי שלך לפניך, ויש לומר שיש לשנות שם להיפך כדברי רבה בר אבא שר"מ סובר שבעבדים משלם כשעת הגזילה ולחכמים בעבדים אומר לו הרי שלך לפניך, אך קשה מנין שר"מ סובר שמקישים קרקע לעבד שנשבע אולי נאמר שרק בעבד יש שבועה אך בקרקע לא, ויש לומר ששנינו בברייתא שהמחליף פרה בחמור וילדה וכן המוכר

לפני רב והוא אמר לבעל הקרקע שישום לנוטע ולא רצה אמר לו רב שישום לו וידו על התחתונה ולא רצה וראה לבסוף שהוא גדר את השדה אמר רב גילת דעתך שנה לך בכך תשום לו וידו על התחתונה.

ר"נ אומר שמי שירד לחורבתו של חברו ובנאה שלא ברשות יכול לומר עצי ואבני אני נוטל, ורב ששת אומר שלא שומעים לו, ויש להוכיח שרשב"ג אומר שנחלקו בזה שלב"ה לא שומעים לו ולב"ש שומעים לו, וא"כ יוצא שר"נ סובר כב"ש, ויש לומר שר"נ סובר כר"ש בן אלעזר שלב"ש שומעים לו ולב"ה לא שומעים לו, **עמוד ב** ור' יעקב אמר בשם ר' יוחנן שבבית שומעים ליורד ובשדה לא שומעים לו לקחת את הנטיעות משום ישוב א"י, ויש אומרים בגלל כחש הקרקע, והטעם השני קיים גם בחו"ל.

משנה מי שהשכיר בית לחבירו בימות הגשמים אינו יכול להוציאו מהחג עד הפסח ובימות החמה לא מוציא פחות מל' יום ובכרכים בין בימות החמה בין בימות הגשמים לא מוציא פחות מ"ב חדש ואם השכיר חנות בין בעיירות בין בכרכים לא מוציא פחות מ"ב חדש ורשב"ג אומר שבחנות של נחתומים או צבעים לא מוציאו פחות מג' שנים. **גמרא** יש להקשות מה החילוק שבימות הגשמים אומרים שבסתמא השכיר לכל ימות הגשמים נאמר כך גם כשהשכיר לימות החמה שכוונתו לכל ימות החמה, ויש לומר שלא מצוי בתים לשכור בימות הגשמים, אך קשה שכתוב בהמשך שבכרכים מוציא אחר י"ב חדש ולכאורה אם כלו בימות הגשמים הוא לא ימצא לשכור, ורב יהודה מבאר שכוונת המשנה להודיע שאם השכיר בית לחבירו סתם לא יוציא בימות הגשמים מהחג עד הפסח אלא א"כ הודיעו מראש ל' יום וכן שנינו שכשאמרו שלושים או י"ב חדש הכוונה להודיעו וכמו שהמשכיר צריך להודיע כך השוכר צריך להודיע כשרוצה להפסיק את השכירות שאומר לו המשכיר אם היית מודיע הייתי טורח לשכור אדם הגון.

ר' אסי אומר שאם נכנס יום אחד בימות הגשמים לא מוציא עד פסח, אך לכאורה שנינו ל' יום, יש לומר שאם נכנס יום אחד מאותם ל' יום בימות הגשמים לא יכול להוציא מהחג עד הפסח. **רב הונא** אומר שיכול בעה"ב להרבות בשכר מרובה גם אם לא הודיע לו מראש ור"נ מקשה שזה כאילו כופה אותו להוציאו, ויש לומר שמדובר שכל הבתים התייקרו.

פשוט שאם נפל ביתו של המשכיר הוא יכול לומר לשוכר אינך עדיף ממני, ואם מכרה או הורשה או נתנה במתנה אומר השוכר אינך עדיף ממי שאתה בא מכוחו, ואם חיתן את בנו יש לבדוק שאם יכל להודיעו היה צריך להודיע ואם לא יכל להודיע יכול לומר המשכיר אינך עדיף ממני.

אדם אחד קנה יין של ספינה ולא מצא היכן להניחו ואמר לאשה אחת יש לך מקום לאחסן אמרה לו שלא והוא קידש אותה ונתנה לו לאחסן אצלה ואח"כ הוא שלח לה גט הלכה האשה ושכרה סבלים מתוך הסחורה והוציאה הכל והניחה בשביל, אמר רב הונא כאשר עשה כן יעשה לו גמולו ישיב בראשו ולא רק חצר שאינה עומדת לשכירות אלא גם כשעומדת להשכרה היא יכולה לומר לו איני רוצה להשכיר לך כי אתה נראה לי כאריה אורב.

רשב"ג אומר שחנות של נחתומים וצבעים אינו מוציא פחות מג' שנים והסיבה לכך היא שהקיפן מרובה.

משנה מי שהשכיר בית לחבירו חייב בדלת ונגר ומנעול ובכל דבר שהוא מעשה אומן ודבר שאינו מעשה אומן עושה השוכר, הזבל הוא של בעה"ב והשוכר מקבל רק מה שיוצא מהתנור והכיריים בלבד. **גמרא** שנו בכרייתא שהמשכיר בית חייב להעמיד דלתות ולפתוח חלונות ולחזק תקרה ולסמוך קורה והשוכר חייב לעשות לו סולם ולעשות מעקה ולעשות מרזב ולטוח את גגו.

שאלו את רב ששת על מי מוטלת המזווה, ולכאורה מה קשה הרי אמר רב משרשיא שמזווה היא חובת הדר, אלא השאלה היתה על מקום המזווה, ואמר רב ששת ששנינו שדבר שאינו מעשה אומן השוכר עושהו וזה לא מעשה אומן שהרי יכול להניחה בקנה.

שפחתו וילדה אחד אומר ברשותי ילדה והשני שותק זכה כמה שבידו ואם כל אחד אומר איני יודע יחלוקו, ואם כל אחד אומר ברשותי ילדה סובר ר"מ שישבע המוכר שילדה ברשותו שכל שבועת התורה זה שבועה שנשבע ולא משלם וחכמים סוברים שלא נשבעים על העבדים ולא על הקרקעות, וא"כ משמע שר"מ סובר שנשבעים גם על הקרקעות, אך יש לדחות שחכמים רק אמרו לו כשם שאתה מודה שלא נשבעים על הקרקעות כך לא נשבעים על העבדים, וכן שנינו שר"מ אומר שיש דברים שהם כקרקע ואינם כקרקע כגון שאמר לו עשר גפנים טעונות מסרתי לך והשני אומר לא מסרת אלא חמש, ר"מ סובר שנשבע וחכמים סוברים שמחובר לקרקע הוא כקרקע, ור' יוסי בר חנינא ביאר שנחלקו בענבים העומדות להבצר שלר"מ הם ככצורות ולחכמים הם לא ככצורות, אלא יש לבאר במשנה כדברי ר' הושעיא ומה שהקשנו מה החידוש בזוקקין יש לומר שהחידוש הוא שלא נאמר שכסות עבד הוא כעבד או עומרי שדה כשדה, קמ"ל שלא.

המשנה אמרה שאם כל אחד אומר איני יודע יחלוקו לכאורה זה כדעת סומכוס, אך קשה שכתוב שאם כל אחד אומר ברשותי ילדה ישבע המוכר, וקשה לדעת רבה בר רב הונא שסומכוס חלק גם בברי וברי, ויש לומר שסומכוס מודה במקום שיש שבועה דאורייתא ומדובר שנקטע יד העבד שיש כאן הודאה במקצת.

משנה מי שמכר זיתיו לעצים ועשו פחות מרביעית לסאה הפירות של בעל העצים ואם עשו רביעית לסאה זה אומר זיתי גדלו וזה אומר ארצי גדלה יחלוקו, וכן אם שטף נהר את עצי הזית שלו והם עברו לשדה חבירו זה אומר זיתי גדלו וזה אומר ארצי גדלה יחלקו. **גמרא** לכאורה במוכר עצו אם אמר לו תקצוץ מיד גם פחות מרביעית זה של בעל הקרקע ואם אמר לו קצוץ מתי שתרצה גם ברביעית זה של בעל הזיתים, יש לומר שאמר לו סתם ובפחות מרביעית לא מקפידים האנשים ומרביעית מקפידים,

דף קא ר' שמעון בן פזי אומר שברביעית מדובר חוץמההוצאה למסיקה והעצירה.

עולא אומר בשם ר"ל שבשטף נהר יחלוקו רק כשנעקרו בגושיהם ועברו ג' שנים אך בתוך ג' הכל של בעל הזיתים שהוא אומר לו הרי אם היית נוטעם לא היית אוכל קודם ג' שנים, אך קשה שיאמר לו אם הייתי נוטעם אחר ג' הייתי אוכל לבדי ועכשיו מדוע אחלוק עמך, אלא אמר רבין בשם ר"ל שמדובר שנעקרו בגושיהם ובתוך ג' אך אחר ג' הכל של בעל הקרקע שהוא אומר לו אם הייתי נוטעם עכשיו ממילא הייתי אוכל לבדי, ואין לומר שיטען בעל הזיתים שאם היית נוטעם לא היית אוכל כלל תוך ג' וא"כ מדוע אחלוק עמך כי טוען בעל הקרקע שאם הייתי נוטע העצים היו קטנים ובינתיים הייתי זורע תרד וירקות.

במקרה שאמר בעל העצים זיתי אני נוטל לא שומעים לו ובאר ר' יוחנן שזה בגלל ישוב א"י, ואמר ר' ירמיה שלזה צריך רב שלא היינו אומרים את זה מסברא.

שנינו במסכת דמאי שר' יהודה אומר שמי שקיבל שדה אבותיו מנכרי יעשר ויתן לו, והבינו ששדה אבותיו הכוונה לא"י ואבותיו היינו אברהם יצחק ויעקב ואין קנין לנכרי בא"י להפקיע ממעשר ומקבל הוא כחוכר שחייב לעשר מה שנותן לנכרי בין עשה בקרקע בין לא עשה כי הוא כפורע חובו וגם אריס הוא כפורע חובו ולכן יעשר מה שנותן לנכרי, ורב כהנא אמר לרב פפי או לרב זביד ששנינו שר' יהודה אומר שמי שקיבל שדה אבותיו ממציק נכרי מעשר מה שנותן לו ולכאורה זה הדין גם כשהוא לא מציק, אלא יש לומר שיש קנין לעכו"ם בא"י להפקיע מיד מעשר ומקבל אינו כחוכר ושדה אבותיו הכוונה אבותיו ממש וקונסים רק את אותו לעשר כי זה חביב עליו מאחרים וילך לקבל אותה מהנכרי אך לאדם אחר לא קונסים, ומה שקנסו אותו ביאר ר' יוחנן כדי שהוא יטרח שתהיה הקרקע מחוזקת בידו, וע"ז אמר ר' ירמיה לזה צריך רב.

רב סובר שאם ירד לשדה חבירו ונטעה שלא ברשות ישומו לו וידו על התחתונה, ושמואל סובר שאומדים כמה אדם רוצה לתת בשדה זו לנטעה, ורב פפא אומר שרב ושמואל לא נחלקו ורב דיבר בשדה שאינה עשויה ליטע ושמואל דיבר בשדה העשויה ליטע, ורב לא אמר דברים אלו בפירוש אלא שהיה מקרה כזה